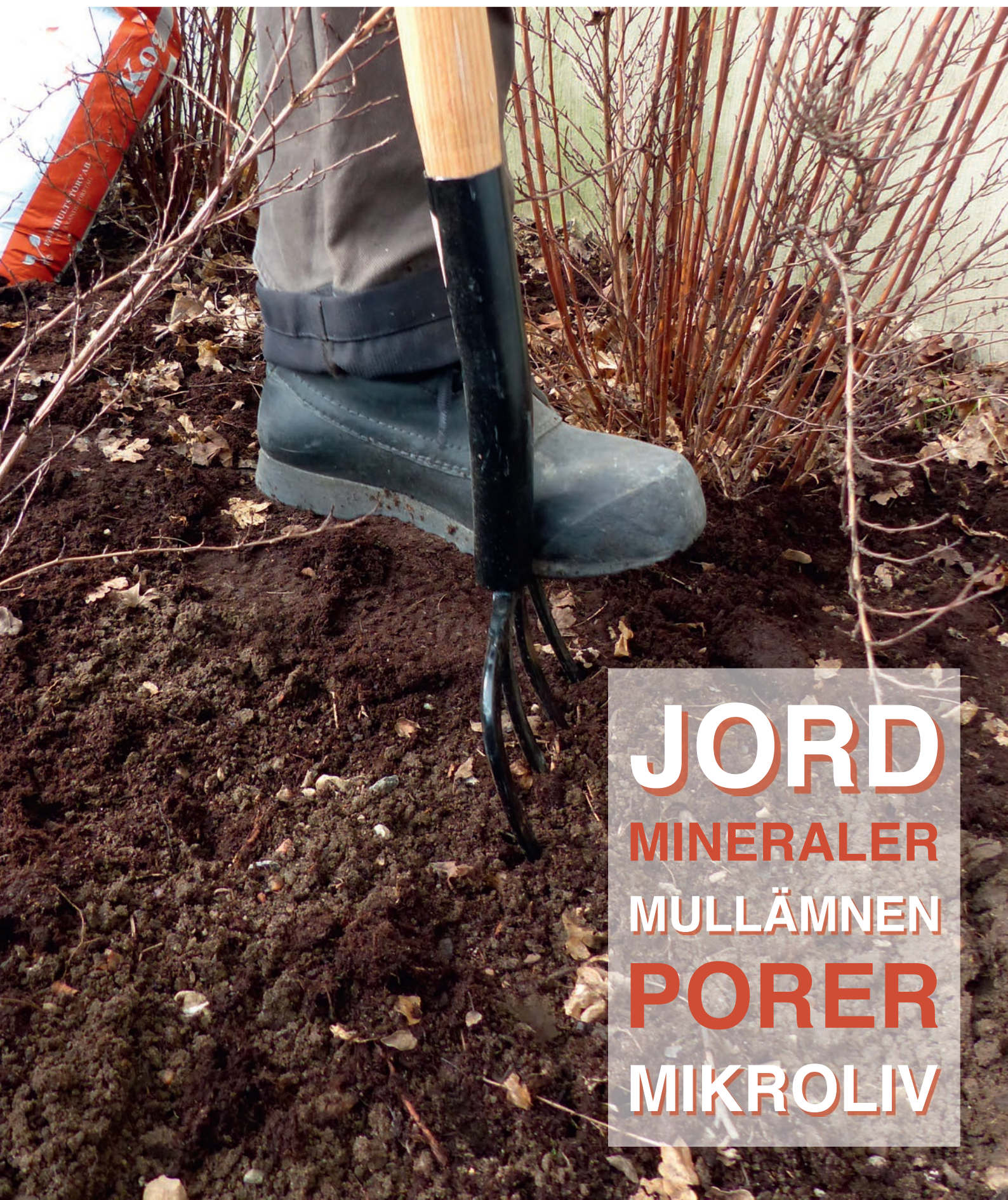

JORD
MINERALER
MULLÄMNNEN
PORER
MIKROLIV

Vad har du för JORD?

Den typ av jord som finns i din trädgård har stor betydelse för vilka växter som kommer att trivas. Givetvis kan man påverka och ändra/förbättra jorden men det klart lättaste är att skaffa växter som faktiskt gillar den befintliga jorden, allt annat kräver betydligt mer arbete. Jorden är grunden för en prunkande trädgård och den ska kunna tillgodose växternas behov av vatten, näring och syre och ge växternas rötter tillräckligt med utrymme att växa på. Här får du koll på vilka jordtyper som finns och hur du testat jorden i din trädgård. Nästa gång du köper växter så glöm inte att fråga om de kommer att trivas i jorden i din trädgård – eller hur du bör förbättra jorden för att växterna ska trivas.

MATJORD, ALV OCH GRUND

Jorden är uppbyggd av tre skikt: matjord, alv och grund. Matjorden är det översta mörkbruna, porösa lagret som vi odlar i. Ett bra matjordslagret är 20–30 centimeter djupt. Om matjordslagret är djupare finns risk för syrebrist och om det är grundare kan det bli brist på näring och vatten. Hög mullhalt i matjordslagret ger en jord med högre näringsinnehåll och bättre förmåga att förse växterna med vatten, näring och syre. Om jordstrukturen är luftig och porös så kan växternas rötter utvecklas bra och växterna blir starkare och friskare.

Lagret under matjorden kallas alv och brukar vara ljusare än matjorden eftersom den inte innehåller lika mycket mullämnen. Både alven och matjorden behöver ha en bra struktur och stabila porsystem för att kunna transportera luft och vatten till och från matjorden. Många växter har rötter som når ända ner i alven medan andra har kortare rötter som stannar i matjordsskiktet. Grunden är det understa lagret och är så hård att inga rötter tränger ner i den men det är viktigt att den inte är så tät att vatten blir stående. På vissa ställen är grundskiktet väldigt tunt eller saknas helt och då ligger alven direkt på berggrunden.

VAD BESTÅR JORDEN AV?

Jorden innehåller mineralpartiklar, mullämnen, porer och levande organismer, det som kallas mikroliv. Mineralpartiklarna är jordens största beståndsdel och avgör vilken jordtyp vi har. Mineralpartiklarna är korn i olika storlekar som har vittrat från berggrunden. Mullämnena är växt- och djurrester i olika förmultningsstadium. Porerna är olika stora hål fyllda av luft, vatten och lösta näringsämnen som de sedan kan förse växternas rötter med.

OLIKA JORDTYPER

Grovt sett kan vi säga att vi har fyra olika jordtyper. **Sandjord** innehåller minst 80 % sand, mindre än 10 % lera och ungefär 10 % mull. Sandkornen är stora. Det ger en svag kapillärkraft och dålig förmåga att hålla kvar fuktighet. Om sandjorden är mullrik ökar förmågan att hålla kvar vatten, och jorden går bra att odla i.

Lerjord innehåller 15–60 % lerpartiklar. Lerkornen är små. Ju mer lera jorden innehåller desto segare blir den att arbeta med och därmed svårare att bruka. De små lerkornen ger en stark kapillärkraft och god förmåga att förse växterna med fukt och näring.

Torvjord innehåller över 40 % mull. En torvjord kan vara svår att vattna eftersom den ofta är vattenavvisande om den torkat upp för mycket. Samtidigt är den ofta vattensjuk eftersom den suger upp och håller vatten ungefär som en tvättsvamp.

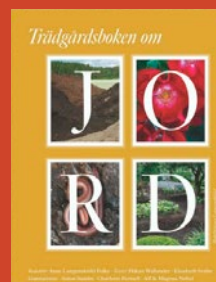
Moränjord är vanlig i skogsområden och består av kantiga stenar, grus och sand. Den är mager och svår-bearbetad och lämpar sig inte som odlingsjord. Bäst passar den för att anlägga en äng eller en naturtomt.

FINGERPROVET

Fingerprovet visar vilken jordart du har. Blöt fingrarna droppvåta. Ta upp lite jord och gnugga mellan fingertopparna. Går det att känna flera, grova, hårda sandkorn? Då är det en övervägande sandig jord. Känner du bara enstaka små sandkorn och om jorden går att rulla till en kula så är den lerhaltig.

UTRULLNINGSPROVET

Utrullningsprovet visar hur lerig jorden är. Ta upp en liten jordklump i handen. Fukta och knåda den så att den blir smidig. Rulla sedan jorden med handen snabbt mot en platta till en så smal tråd som möjligt. Trådens tjocklek innan den går av är ett mått på lerhalten. Ju tunnare "lertråd" desto mer lera. 3 mm tjocklek=lerhaltig jord, 1,5 mm=mellanlera, <1 mm=mycket styv lera.

LÄSTIPS

"Trädgårdsboken om JORD"

Redaktör:

Anne Langenskiöld Folke

Texter:

Håkan Wallander,

Elisabeth Svalin Gunnarsson,

Anton Sundin, Charlotte

Permell, Alf & Magnus Nobel.